

Društvo za projektovanje i finansijsko posredovanje
DRINA-PROJEKT D.O.O.

Ljubovija, Stojana Čupića br 16, e-mail : drinaprojekt@gmail.com
MB: 20956143 PIB : 108226372 tekici račun : 160-415907-66
Tel : +38169-84-31-503

О П Ш Т И Н А Н О В А В А Р О Ш

**ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ
II ФАЗЕ СИСТЕМА ЗА ВОДОСНАБДЕВАЊЕ НОВЕ ВАРОШИ И УСПУТНИХ НАСЕЉА
СА ИЗВОРИШТА ЋУРЧИЋА ВРЕЛО, ДЕОНИЦА БОЖЕТИЋИ - КОМАРАНИ**

ЉУБОВИЈА, МАРТ 2024.

НАЗИВ ПЛАНСКОГ ДОКУМЕНТА	ПЛАН ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ II ФАЗЕ СИСТЕМА ЗА ВОДОСНАБДЕВАЊЕ НОВЕ ВАРОШИ И УСПУТНИХ НАСЕЉА СА ИЗВОРИШТА ЋУРЧИЋА ВРЕЛО, ДЕОНИЦА БОЖЕТИЋИ - КОМАРАНИ
НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ	ОПШТИНА НОВА ВАРОШ
НАРУЧИЛАЦ / ФИНАСИЈЕР ПЛАНА	ОПШТИНА НОВА ВАРОШ
ОБРАЋИВАЧ ПЛАНА	Дрина-пројект доо Љубовија Адреса: Стојана Чупића број 16, 15320 Љубовија Тел. +381658431503 е-mail: miladinmilanovic.ila@gmail.com
ОДГОВОРНИ УРБАНИСТА	Миладин Милановић, дипл.инж.арх.
СТРУЧНИ ТИМ	Миладин Милановић, дипл.инж.арх. Живко Даниловић, дипл.инж.еле. Перко Ђермановић, дипл.инж.маш. Миладин Милановић, дипл.инж.арх.
ДИРЕКТОР	Миладин Милановић, дипл.инж.арх.

САДРЖАЈ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	1
1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	3
1.1. Преглед садржаја и циљева плана и односа са другим плановима и програмима	3
1.2. Претходне консултације са заинтересованим органима и организацијама	6
2. ПРЕГЛЕД КАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА	7
2.1. Природне карактеристике подручја	7
2.2. Карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају	9
2.3. Проблеми заштите животне средине који су разматрани у плану	10
3. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА	11
3.1. Општи и посебни циљеви стратешке процене	11
3.2. Избор индикатора	12
4. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	14
4.1. Процена утицаја варијантних решења	14
4.2. Разлози за избор најповољнијег варијантног решења	15
4.3. Евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења	16
4.4. Кумулативни и синергијски ефекти	19
5. ОПИС МЕРА ЗА ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	20
6. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМ	27
7. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	28
7.1. Опис циљева плана	28
7.2. Индикатори за праћење стања животне средине	29
7.3. Праћење стања животне средине	29
7.4. Права и обавезе надлежних органа	29
8. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	31
9. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА	34
10. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	35

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Одлука о изради **Стратешке процене утицаја Плана на животну средину** дефинисана на основу **Одлуке о изради Плана II фазе система за водоснабдевање Нове Вароши и успутних насеља са изворишта Ђурчића врело, деоница Божетићи - Комарани**, бр. 06-52/7/2018-02 од 13.06.2018. Израда **Извештаја Стратешке процене утицаја на животну средину за План** (у даљем тексту: Стратешка процена утицаја или **СПУ**) у складу је са одредбама чл. 34 – 35 Закона о заштити животне средине ("Сл.гласник РС", бр.135/04, 36/09 и 72/09; 43/211- одлука УС и 14/2016 76/2018, 95/2018 и 95/2018 - др. закон) и одредбама чл. 5, 7 – 10 и 12. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", број 135/04 и 88/10).

Стратешка процена утицаја планова на животну средину ради се у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме и усвајања планова и програма. Стратешка процена треба да обезбеди сагледавање развојних докумената са аспекта заштите и да предложи решења и мере којима ће заштита животне средине бити остварена на оптималан и рационалан начин.

На међународном нивоу је Протокол Уједињених нација о стратешкој процени утицаја на животну средину усвојен 2003. године, док је област стратешке процене у Европској Унији регулисана Директивом о процени утицаја одређених планова и програма на животну средину – стратешком директивом, из 2001. године. Обавеза израде стратешке процене утицаја секторских развојних планова и програма на животну средину уведена је у Србији ступањем на снагу Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", број 135/04) крајем 2004. године (у даљем тексту: Закон). Упутство за спровођење Закона је донето 2007. године, као помоћ надлежним органима при одлучивању о изради стратешке процене и оцењивању квалитета извештаја о стратешкој процени у поступку давања сагласности на извештај о стратешкој процени. Законом о изменама и допунама стратешке процене утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", број 88/10) су извршене мање измене и допуне које се непосредно односе на одређивање обима и садржаја стратешке процене.

Члан 5. Закона прописује израду стратешке процене за различите врсте секторских развојних докумената, укључујући документе у области просторног планирања. Одлуку о изради стратешке процене доноси орган надлежан за израду секторског развојног документа (плана или програма), по прибављеном мишљењу органа надлежног за заштиту животне средине и других заинтересованих органа и организација, како је прописано чланом 9. Закона. Ова одлука је саставни део одлуке о изради развојног документа и објављује се у одговарајућем службеном гласилу, односно "Службеном гласнику Републике Србије". Законом је прописан садржај сваког сегмента стратешке процене, док је садржај извештаја о стратешкој процени прописан чланом 12. Закона.

Чланом 8. Закона прописан је поступак стратешке процене који обухвата три сегмента:

- (1) Доношење одлуке о изради стратешке процене
- (2) Израду извештаја о стратешкој процени
- (3) Одлучивање о давању сагласности на извештај о стратешкој процени, уз учешће заинтересованих органа и организација и јавности.

Извештај о стратешкој процени је документ којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана и програма и којим се одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину.

Према члану 12. Закона о стратешкој процени утицаја, Извештај садржи нарочито:

1. Полазне основе стратешке процене;
2. Преглед карактеристика и оцена стања животне средине у подручју плана;
3. Опште и посебне циљеве стратешке процене и избор индикатора;
4. Процену могућих значајних утицаја на животну средину;

5. Опис мера предвиђених за смањење негативних утицаја;
6. Смернице за израду процена утицаја на нижим хијерархијским нивоима;
7. Програм праћења стања животне средине у току спровођења плана;
8. Приказ коришћене методологије и тешкоће у изради стратешке процене;
9. Приказ начина одлучивања;
10. Закључке стратешке процене утицаја и друге податке од значаја за стратешку процену.

Стратешка процена утицаја на животну средину је процес који треба да интегрише циљеве и принципе одрживог развоја у просторним и урбанистичким плановима уважавајући при томе потребу да се избегну или ограниче негативни утицаји на животну средину и на здравље и добробит становништва. Значај стратешке процене утицаја на животну средину огледа се у томе што:

- обрађује питања и утицаје ширег значаја, који се не могу поделити на пројекте, на пример - кумулативни и социјални ефекти;
- помаже да се провери повољност различитих варијанти развојних концепата;
- избегава ограничења која се појављују када се врши процена утицаја на животну средину већ дефинисаног пројекта; и
- утврђује одговарајући контекст за анализу утицаја конкретних пројеката, укључујући и претходну идентификацију проблема и утицаја који заслужују детаљније истраживање, итд.

Стратешка процена утицаја планских докумената представља значајан инструмент заштите животне средине, тако што се у почетним фазама доношења одлука о будућем развоју простора укључују питања заштите животне средине. Наведени процес резултира претходним усаглашавањем развојних интереса и интереса заштите простора.

Стратешком проценом обезбеђује се виши ниво заштите животне средине и интеграције захтева заштите и развојних потреба и интереса, уграђивањем начела и циљева заштите у планске документе у циљу достизања одрживог развоја. Стратешком проценом се омогућава интеграција еколошких захтева, мишљења и начела у планове и програме у циљу подстицања и унапређења одрживог развоја.

Основни методолошки приступ примењен у изради овог Извештаја, одређен је Законом о стратешкој процени утицаја и већ развијеним и прихваћеним методама у досадашњој пракси планирања просторног развоја, а прилагођен је хијерархијском нивоу и специфичним захтевима планског документа. Поступак стратешке процене састоји се од: припремне фазе, фазе израде Извештаја и на крају, поступка одлучивања. Извештајем се вреднују алтернативна решења, процењују се могући утицаји и хазарди; дефинишу мере заштите и унапређења животне средине и програм праћења стања (мониторинг).

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

На основу одредаба члана 13. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину полазне основе стратешке процене обухватају:

1. кратак преглед садржаја и циљева плана и програма и односа са другим плановима и програмима;
2. преглед постојећег стања и квалитета животне средине на подручју на које се извештај односи;
3. карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају;
4. разматрана питања и проблеме заштите животне средине у плану или програму и приказ разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене;
5. приказ припремљених варијантних решења која се односе на заштиту животне средине у плану и програму, укључујући варијантно решење нереализовања плана и програма и најповољније варијантно решење са становишта заштите животне средине;
6. резултате претходних консултација са заинтересованим органима и организацијама битне са становишта циљева и процене могућих утицаја стратешке процене.

1.1. ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА И ОДНОСА СА ДРУГИМ ПЛАНОВИМА И ПРОГРАМИМА

Изради Плана приступа се на основу Одлуке о изради Плана II фазе система за водоснабдевање Нове Вароши и успутних насеља са изворишта Ћурчића врело, деоница Божетићи - Комарани, бр. 06-52/7/2018-02 од 13.06.2018.

Циљ израде/доношења Плана детаљне регулације је дефинисање трасе будућег водовода на деоници Божетићи-Комарани у општини Нова Варош и његовог заштитног коридора, односно, стварање планског и правног основа за остваривање права службености пролаза за планирани цевовод на деловима катастарских парцела у обухвату плана.

Визија уређења простора и основни циљ јесте обезбеђивање бољих услова коришћења простора уз могућност решавања имовинских односа, затим развој туризма, спорта и рекреације, пољопривреде и шумарства.

На основу специфичности предметне локације и циља израде плана, принципи просторног развоја се заснивају на дефинисању коначног циља који се представља кроз подизање опште развијености територије и повећање стандарда становништва и квалитета живота, развоју пољопривреде, шумарства, сеоског туризма, спорта и рекреације.

Концепт уређења плана се заснива на дефинисању услова за водоснабдевање тј. изградњу водовода.

Законски основ за израду Плана детаљне регулације представља **Закон о планирању и изградњи** („Службени гласник РС“, бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - др. закон, 9/2020, 52/2021 и 62/63), као и важећи правилници.

Плански основ за израду Плана представљају решења **Просторног плана општине Нова Варош** („Службени лист општине Нова Варош“ бр. 1/2012), који је утврдио смернице и критеријуме за уређење просторних целина и зона, саобраћајне и остале инфраструктуре.

Однос према другим плановима и стратегијама

Извод из Просторног плана општине Нова Варош („Службени лист општине Нова Варош“ бр. 1/2012)

Просторни развој хидротехничке инфраструктуре на подручју општине Нова Варош условљен чињеницом да су на Увцу реализоване континуиране каскаде од три акумулације (Увачка, Златарска и Радоињска) које омогућавају потпуно годишње регулисање протока, са елементима вишегодишњег регулисања, по чему општина Нова Варош представља подручје Србије се најуређенијим водним режимима. Ти објекти имају изузетан значај за Србију, и потребно их је и економски, приходовно адекватно вредновати као објекте високог државног значаја.

Према Просторном плану Републике Србије (ППРС) из 2010. и Водопривредној основи Србије (ВОС, 2001.) на сливу Увца и Лима на подручју Општине Нова Варош развијају се два система вишег реда:

(а) Увачко-лимски регионални подсистем за снабдевање водом насеља. Тај подсистем се најпре развија као аутономни водоводни субсистем Нове Вароши, али је у оквиру ППРС предвиђена могућност његовог повезивање са Рзавским регионалним системом у даљим временским периодима.

(б) Речни Подсистем Увца и Лима, најважнијег подсистема Речног система Дрине, у оквиру кога се налазе акумулације на Увцу као објекти за годишње регулисање протока, хидроелектране ХЕ Увац, ХЕ Кокин Брод и ХЕ Бистрица, и сви објекти за заштиту квалитета вода и заштиту од вода. Том систему припада и акумулација Потпећ, чији се узводни део налази на територији Општине.

Солидну основу за даљи развој водовода Нове Вароши и његово прерастање у водоводни субсистем у оквиру Регионалног подсистема Увца и Лима представља већ реализована конфигурација тог система. Тај процес даљег развоја у правцу прерастања у поуздан водоводни субсистем има следећа полазишта и етапе:

Прва етапа: заснива се на побољшању перформанси, проширењу зоне обухвата и повећању поузданости постојећег система: • реконструкција система, како би се губици у мрежи и на доводима свели на 15-18%; • коришћење свих постојећих изворишта (Лакомица, Гачево Врело, Шапоњића и Црно Врело, Шопот и Мукића Јама), уз њихову адекватну санитарну заштиту; • повећање резервоарског простора, до оквирне специфичне запремине резервоара од око 350 L/корисник (приоритетан је нови Р Воћњак, као резервоар 'испред конзума', док би повећан Р Брежђе постао 'контра резервоар' – веома важан за хидрауличку стабилност система; • проширење система на околна сеоска насеља, чиме се он претвара у већи групни систем; • обезбеђењем 40 L/s квалитетне воде из правца Шапоњић Врело треба побољшати конфигурацију система, тако да се воде са Лакомице и Гачевог врела користе за снабдевање водом Златара и највиших зона на правцу Р Центар - Р Милановац, а да се вода са Црног Врела, Пећине и Шапоњића Врела користи за снабдевање нижих висинских зона; • у коначном решењу планира се довођење воде са Увачког (Сјеничког језера), а у међувремену се капацитети могу одржавати у потребним границама коришћењем извора Црно Врело и Пећина у близини каменолома.

Постоји решење да се у тој I фази до Нове Вароши доведе вода са удаљеног, али квалитетног изворишта Ћурчића врела испод планине Чемернице у селу Горње Трдове. Коначно решење треба донети упоређивањем две опције: (1) временски ранији прелаз на другу фазу, са довођењем воде из Увачког језера, као трајног решења изворишта за субсистем Нове Вароши; (2) захват Ћурчића врела третирати као међуфазу.

Једна од кључних мера обнове система је боље зонирање водовода, успостављањем више висинских зона које се ослањају на резервоаре и пумпне станице, којима се омогућава прерасподела воде у водоводном систему према стању изворишта и захтевима конзума. Као ургентна мера за повећање поузданости система намеће се формирање III висинске зоне, коришћењем Р Махала и Р Мукића Јама.

Са те три висинске зоне може се обезбедити поуздано снабдевање водом највећег броја потрошача Нове Вароши, док би остали делови насеља снабдевали у оквиру посебних подсистема, локално, преко Р Центар, Р Панорама и Р Бабића Брдо, са изворишта Лакомица и Гачево Врело. У коначним фазама развоја постоји могућност да се поред три основне висинске зоне формира још шест посебних зонских подручја, како би се што боље хидраулички стабилизovalo функционисање система на вишим котама града, посебно на падинама Златара, све до објекта на самом највишем платоу Златара (Хотел Центар), у висинском опсегу 1200÷1244 тнм.

Друга фаза, која временски није детерминисана (и коју треба што више одложити што потпунијим заокруживањем прве фазе која се ослања искључиво на локална изворишта) заснива се на повезивању субсистема Нове Вароши са Увачким језером. Могућа варијанта: захватање воде уз Увачког језера у широј зони бране, реализација ППВ на платоу изнад Бране, вођење магистралног цевовода крај пута Брана – Акмачићи – Нова Варош и прикључивање преко главног дистрибуционог резервоара "Махала" или новог резервоара на постојећи обновљен водоводни систем. То би омогућило да се поуздано снабдевају водом и насеља у широј зони тог коридора: Акмачићи, Вилови, Дрмановићи. Тиме би водовод Нове Вароши прерастао у стабилан и врло поуздан водоводни субсистем, који би био у стању да радећи потпуно аутономно врло поуздано обезбеди све потребе за водом и у најдаљим временским хоризонтима.

Паралелно са свим тим активностима неопходно је читав водоводни систем Нове Вароши опремати мерно-информационом опремом, како би се учинио осматривим и управљивим. Кључни захтев је да се мерно контролишу сви битни пунктови у систему: протоци у свим већим гранама система, притисци у свим битним чворовима на примарним цевоводима и у мрежи, како би се у реалном времену пратило понашање система, евидентирала преузета вода за поједине гране и потрошња и деловима система, губици, појаве нестационарних феномена (водних удара), итд. Такав систем би био посебно важан и за брзу детекцију кварова.

Капацитети изворишта и свих преносних система се морају разматрати и димензионисати према највећим могућим дневним потрошњама, док се највеће часовне вредности покривају из адекватно димензионисаних резервоара. Због доста разуђених водоводних система на подручју општине специфична запремина резервоара у системима не би требало да буде мања од 300 L/корисник (у свету препоручена величина не мања од 400 L/корисник).

На извориштима локалних сеоских водовода, оних ван већих система, треба обезбедити непосредне и уже зоне заштите: 10 m око водозавхвата за неприкосновену зону (која се физички обезбеђује оградом), и оквирно око 500 m узводно (ако је извор на падини) за ужу зону заштите, што се може мењати, на основу процене реалне хидрогеолошке зоне утицаја. Такав вид коришћења каптирањем извора може да има сукоб интереса са еколошким окружењем и фауном (водотоци се протицајно осиромашују, а у неким околностима и сасвим пресуше). То се донекле ублажава адекватним каптирањем, са остављањем дела протока за потребе дивљачи и са стварањем вододрживих басена низводно као појила за дивљач и стоку.

ЗОНЕ САНИТАРНЕ ЗАШТИТЕ ВОДА

У циљу заштите Увачког, Златарског и Радоињског језера као изворишта републичког ранга и њихове заштите у класи I/II успостављају се у складу са Правилником о зонама заштите (Сл.гласник 92/08) три зоне заштите заштите на подручју Општине Нова Варош.

У зони III успоставља се режим контролисане изградње и коришћења простора који обезбеђује заштиту квалитета вода и здравствену исправност воде изворишта. Ширу зону обухвата цео слив Увца и реке Бороштице, која се већ преводи у тај слив.

У овој зони није дозвољено неконтролисано депоновање комуналног и другог отпада, лоцирање и уређење депонија чврстог отпада, депоновање, складиштење и транспорт опасних материја и материја које се не смеју директно или индиректно уносити у воде. У сливовима постојећих акумулација није дозвољено грађење производних погона, термоенергетских и других објеката, као

ни обављање рударских и других радова чије отпадне воде садрже загађујуће материје или на било који начин угрожавају квалитет и режим вода. На том простору се могу реализовати објекти виших нивоа финализације, са "чистим" технологијама које немају чврсте или течне отпадне и опасне материје. Све отпадне воде се морају пречистити до нивоа класе IIa пре испуштања у реципијент.

Границе зона санитарне заштите дате су оријентационо на рефералним картама Просторног плана и оне ће бити ближе дефинисане Решењем о одређивању зона санитарне заштите, односно Елаборатом о зонама санитарне заштите изворишта.

Смернице за израду планске документације: За све површине и објекте јавне намене за које треба утврдити јавни интерес, као и просторе за које су потребна посебна правила грађења, обавезна је израда урбанистичког плана.

1.2. ПРЕТХОДНЕ КОНСУЛТАЦИЈЕ СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Након обављеног Раног јавног увида Плана детаљне регулације, обављен је широк круг консултација са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења. Све консултације су релевантне за процес процене и израду стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације, а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су кроз процес процене вредновани и имплементирани у планска решења.

Консултације са заинтересованом јавношћу и појединцима биће обављене у току јавног увида, а резултати консултација биће саставни део Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Прибављени су услови, мишљења и сагласности од следећих надлежних и заинтересованих институција, органа, организација:

✓ Телеком Србија Служба за планирање и изградњу мреже Крагујевац, број 222379/2-2023ДР од 29.05.2023 године
✓ „Електромрежа Србије“, Број:130-00-UTD-003-663/2023 од 25.05.2023.
✓ ЈП „Србијагас“, Број:06-07-11/153/1 од 22.06.2023.
✓ Јавно водопривредно предузеће „Србијаводе“, Број:11640/1 од 28.12.2023.
✓ АД „Електропривреда Србије“, огранак „Дримско-лимске хе“ Бајина Башта, број: 2540400-E0202.1097293/2-2023 од 08.12.2023.
✓ „Републички Хидрометеоролошки Завод“, Број:922-3-185/2023 од 08.12.2023.
✓ РС, Завод за заштиту природе Србије, 03 бр. 021-2910/4 од 14.09.2023..
✓ Министарство Заштите животне средине, Број:353-02-03506/2023-04 од 07.11.2023.
✓ ЈП „3 СЕПТЕМБАР“, број.:1159/2023 од 08.12.2023.
✓ Министарство одбране Републике Србије, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру, број 20005-2 од 12.12.2023.
✓ Министарство Пољопривреде, Шумарства и Водопривреде, Број:000415500 2023 14840 007 000 000 001 од 12.12.2023.
✓ РС, Завод за заштиту споменика културе Краљево, број 1561/2-22 од 29.12.2023.
✓ ЈП „Србијашуме“ Број:18862 од 27.12.2023.
✓ Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд, број:2541200.Д.0919-86416/1-2024 од 28.2.2024.

2. ПРЕГЛЕД КАРАКТЕРИСТИКА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И ОЦЕНА СТАЊА КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА

2.1. Природне карактеристике подручја

Општина Нова Варош се налази у југозападном делу Србије, у Златиборском округу. Нова Варош је смештена на средини магистралног пута Београд - Бар, на надморској висини до 1000 m. Над њом се издиже планина Златар, дугачка 22 km и широка 12 km, са највишим врхом од 1627 m. Сама нововарошка општина обухвата површину од 584 km².

Планско подручје се простире по планинским областима општине Нова Варош и представља највећим делом пољопривредно и шумско земљиште. Становништво на овим просторима је сконцентрисано по разбијеним сеоским насељима (Штитково, Божетићи и Комарани) и засеоцима по планинском простору, а који су повезани постојећим општинским путем Комарани-Гујаничка мала-Павловића мост-Божетићи (ОП-5).

Према попису становништва 2011. године, у насељима Божетићи и Комарани живело је нешто мање од 600 становника (288 становника у Божетићима и 296 становника у Комаранима), док се према попису из 2023. године тај број смањио на 233 становника који живе у насељу Божетић, односно 224 у насељу Комарани.

Са аспекта заштићених подручја, од посебног значаја је да део планског обухвата захвата и део подручја Специјалног резервата природе "Увац" (на подручју КО Божетићи и КО Комарани). Специјални резерват природе "Увац" је резерват природе I категорије који се налази на подручју југозападне Србије. Захвата површину од 7.453 хектара и обухвата делове територија општина Нова Варош и Сјеница. Под заштитом је државе од 1971. године као природно добро од изузетног значаја.

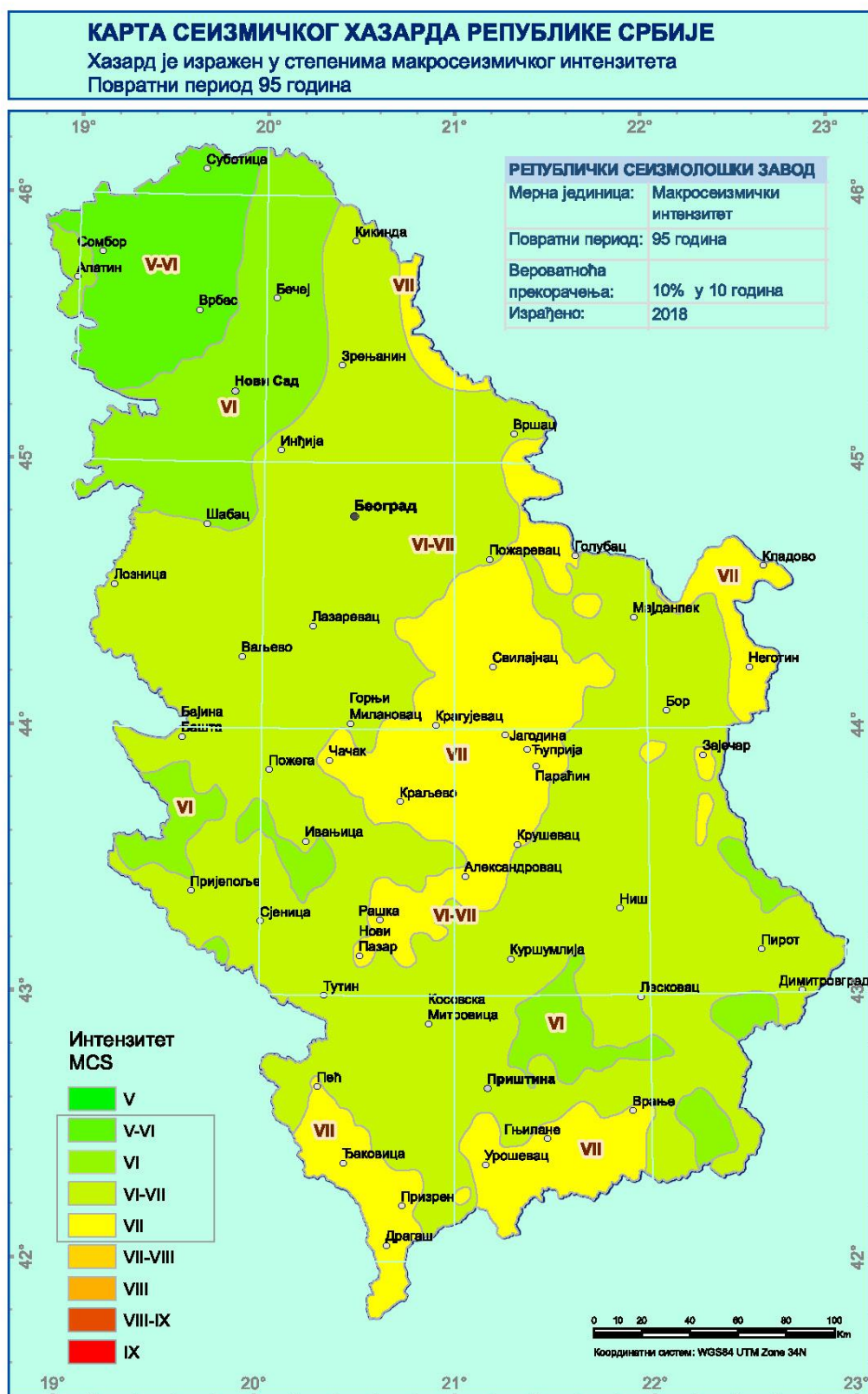
Климатске карактеристике и метеоролошки показатељи

Нова Варош има умерену планинску климу, дозирану струјањима ветра са приморја, што ваздух чини изузетно квалитетним.

Сеизмолошке карактеристике

Сеизмолошке карактеристике дате су према карти сеизмичког хазарда Републике Србије, издате од Републичког сеизмолошког завода за повратни период за 95 година, са вероватноћом прекорачења: 10% у 10 година, од. 2018. године.

Хазард је изражен у степенима макросеизмичког интензитета. Сеизмолошке карактеристике представљају се на основу података досадашње сеизмичке активности и доступних карата објављених од стране Републичког сеизмолошког завода (РСЗ) у коме подручје Нове Вароши и шире околине припада зони од 6-7°MCS, што означава условну повољност са аспекта сеизмичности, односно ово подручје је у зони са умереним условно повољним степеном угрожености, са средњом вероватноћом појаве.

Слика бр. 8: Сеизмолошка карта за повратни период од 95 година
(Извор: Републички хидрометеоролошки завод - <http://www.hidmet.gov.rs/>)

Хидрогеолошке и хидролошке карактеристике подручја

Најближи водоток предметном објекту је река Увац, притока реке Лим слив реке Дрине, водно

подручје Сава. У оквиру Плана се наводи и поток Вршевина притока реке Увац.

На основу Одлуке о утврђивању Пописа вода I реда, на територији Републике Србије, река Увац је сврстана под тачком 1. Међудржавне реке 1) природни водотоди ("Сл. гласник РС", број 83/10). Поток Вршевина је водоток II реда.

Код насеља Кокин Брод, 11 километара северно од Нове Вароши ка Златибору, подигнута је навећа насипна европска брана (хидроцентрала) висине 83 метра и тако је у долини Увца створено Златарско језеро (или језеро Кокин Брод), површине 25 km², дугачко 30 километара, са акумулацијом од преко 400 милиона кубних метара воде.

2.2. Карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају

Током израде Плана детаљне регулације разматрани су постојећи и потенцијални проблеми и ограничења животне средине, те су дефинисана одговарајућа планска решења која ће се позитивно одразити на свеукупни развој ширег окружења. У смислу одрживог развоја простора неопходно је усвојити најадекватнији начин коришћења природних ресурса и организовања простора, са циљем очувања природних вредности и унапређења животне средине.

Приликом израде Стратешке процене утицаја потребно је дати преглед постојећег стања и квалитета животне средине на подручју за које се Извештај доноси. Анализа постојећег стања природне средине и оцена основних чиниоца животне средине представља један од кључних корака, који су потребни да би се постигли циљеви сваке стратешке процене утицаја на животну средину. Основне карактеристике постојећег стања дефинисане су на основу: постојећих планских докумената, информација добијених од стручних служби, доступне стручне и научне литературе, као и директним увидом у стање на терену. Да би се процена утицаја на животну средину правилно извршила, од велике важности је да се узму у обзир посебно природне компоненте подручја.

Анализа стања животне средине на подручју општине Нова Варош, као генерална процена општег стања животне средине на подручју плана, треба да обједини постојеће, парцијалне, методолошки просторно и временски несинхронизоване анализе и оцене стања и пружи стручну основу за планирање даљег урбаног и просторног развоја, уређење простора и заштита средине.

Квалитет животне средине на територији планског обухвата условљен је климатским, географским, геоморфолошким карактеристикама.

Тренутно су у оквиру постојећег стања предметног обухвата и ближе околине налазе већински природни предели, пољопривредно и шумско земљиште са спорадичним стамбеним објектима. Емисија полутаната из домаћинства мала. Обухват пресецају општински путеви са slabим интензитетом саобраћајних активности.

Према подацима Агенције за заштиту животне средине мерење квалитета ваздуха у реалном времену на територији општине Нова Варош се не врши. Ипак, најближе мерење врши се на мерном месту у урбаној зони града Новог Пазара. Наведена локација је знатно удаљена и није веродостојна за дато планско подручје, а обзиром да нема већих загађивача, и да плански обухват пресеца може се констатовати да квалитет ваздуха није у великој мери загађен.

Површинске воде су данас све значајнији пријемници отпадних вода из канализационих система, са пољопривредних површина услед третирања биљних култура производима хемијског порекла а њихов хемијски састав, биолошки и микробиолошки квалитет представљају битне факторе који условљавају живот акватичних организама.

Најближи водоток предметном објекту је река Увац, притока реке Лим. На основу Одлуке о утврђивању Пописа вода I реда, на територији Републике Србије, река Увац је сврстана под тачком 1. Међудржавне реке 1) природни водотоди ("Сл. гласник РС", број 83/10).

Резултати извршених физичко-хемијских, хемијских и микробиолошких анализа узорка површинских вода (водотока) су упоређене са граничним вредностима класа квалитета прописаних Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање (Службени гласник РС бр. 50/2012). Резултати испитивања представљени су у наредној Табели за реку Увац станица Прибој.

Табела бр. 1: Резултати испитивања површинских вода (Увац) 2022. године

Испитивања	2022. година
	класа
Водоток - Увац - станица П	
Растворени кисеоник (mg/l)	I
Засићеност кисеоником (%)	-
БПК ₅ (mg/l)	II
Укупни органски угљеник (ТОС) (mg/l)	II
Укупан азот (mg/l)	I
Нитрати (mg/l)	I
Нитрити (mg/l)	II
Укупан фосфор (mg/l)	III
Хлориди (mg/l)	I
Арсен (µg/l)	I
Фекални колиформи (cfu/100ml)	-
Укупни колиформи (cfu/100ml)	IV

Такође, на планском подручју нема систематског праћења нивоа и учесталости буке.

Реализацијом планских решења и изградњом водоводне мреже са планираним резервоаром побољшаће се квалитет живота околног становништва што ће имати свеобухватни позитиван утицај на квалитета чинилаца животне средине општине Нова Варош.

2.3. Проблеми заштите животне средине који су разматрани у плану

На територији планског обухвата кључних проблема ни нема. Како се ради о селима, са малим бројем становника кроз које ће проћи водоводна мрежа, која се једним делом налазе у заштићеном подручју загађења су готово занемарљива.

При процени могућих значајних утицаја Плана на животну средину потребно је идентификовати и вредновати све краткорочне, локалне и реверзибилне утицаје, али и потенцијално дуготрајне кумулативне утицаје на животну средину и здравље становништва. Такође, обавеза је и процена могућих синергетских утицаја, дугорочних, као и утицаја са вероватноћом понављања. Највећи импакт и притисак на животну средину може се очекивати при извођењу припремних и радова на изградњи инфраструктурне мреже, када животна средина трпи негативне утицаје локалног и временски ограниченог карактера. Радови на локацији захтевају ангажовање механизације, чији рад условљава емисију специфичних полутаната атмосфере, импулсне буке, прашине и генерисања грађевинског отпада и визуелне деградације простора. Ипак, с обзиром на планирани обим и трајање радова, наведени негативни утицаји неће изазвати значајне и трајне последице по животну средину. Негативни утицаји наведеног типа и карактера престају по завршетку радова. У току редовних активности нема отпадних материја у виду аерополутаната, нити загађивања воде и земљишта. Утицај буке у току реализације и редовног рада не постоји. У циљу превенције, спречавања, смањења, отклањања и минимизирања могућих значајних утицаја на животну средину, а пре свега на здравље људи и медијуме животне средине (земљиште, ваздух, подземне воде),

овом Студијом су прописане мере заштите и мониторинга животне средине, које се морају планирати и спроводити у свим фазама реализације и редовног рада, као и за случај удесне ситуације на локацији или престанка рада објекта.

3. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

3.1. Општи и посебни циљеви стратешке процене

Општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на међународном и државном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене.

Са становишта дугорочне организације коришћења, уређења и заштите простора концепт одрживог развоја представља стратешку активност којом се дефинишу плански принципи и критеријуми заштите, затим средства и развој животне средине. Стратегија одрживог развоја огледа се у детаљнијој планској организацији и уређењу кроз вредновање капацитета простора у односу на одговарајуће делатности и активности у њему, као и усклађивање коришћења простора са природним и створеним потенцијалима и ограничењима.

Према члану 14. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене.

ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

На основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине наведених у плановима и стратегијама за потребе израде овог Извештаја дефинисани су општи циљеви стратешке процене:

1. доношење Плана и Стратешке процене утицаја на животну средину;
2. обезбеђивање стандарда грађења и комуналног опремања у складу са принципима заштите животне средине, уз адекватну земљишну политику;
3. рационално коришћење природних ресурса;
4. смањење загађивања земљишта и воде;
5. успостављен систем управљања отпадом;
6. спречавање инцидентних неконтролисаних испуштања загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште;
7. формулисање елемената за програм праћења стања животне средине на простору у обухвату Плана;
8. повећање инвестиције за заштиту животне средине и развој система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке).

Посебни циљеви заштите животне средине планског подручја произлазе из анализе стања животне средине и значајних питања, проблема, ограничења и потенцијала планског подручја, као и приоритета за решавање еколошких проблема, а у складу су са општим циљевима и начелима заштите животне средине.

Еколошки одговорно коришћење простора, који обухвата План детаљне регулације, представља значајан потенцијал за одрживи развој овог подручја.

При томе се, у просторној организацији треба ослањати на следеће посебне циљеве заштите животне средине. Области и циљеви стратешке процене:

- Одржавање квалитета ваздуха;
- Спречавање загађења вода;
- Спречавање загађења земљишта;
- Адекватно поступање са отпадом;
- Очување биодиверзитета и унапређење предела;
- Очување пољопривредног и шумског земљишта;
- Заштита од буке;
- Развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке).

3.2. Избор индикатора

На основу дефинисаних општих и посебних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене утицаја на животну средину. Индикатори представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење промена током одређеног временског периода, а неопходни су као улазни подаци за сваку врсту планирања. Индикатори стања животне средине представљају веома битан сегмент у оквиру израде еколошких студија и планских докумената. Показатељи су веома прикладни за мерење и оцењивање планских решења са становишта могућих штета у животној средини као и за утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати.

Код нас нису разрађени системи показатеља животне средине примерени потребама урбанистичког планирања, као ни методологија њиховог коришћења при изради и спровођењу планова. У области урбанистичког планирања није идентификован специфичан систем еколошких показатеља, већ се поједини просторно еколошки показатељи могу наћи у оквиру система показатеља друге намене.

Да би индикатори били поуздани, применљиви на свим нивоима планирања као и инструмент за поређење, неопходан је усаглашени систем праћења који подразумева: јединствене показатеље, јединице мерења, метод мерења, период праћења, начин обраде и приказивање резултата. Методолошки стандардизовање процедура, као и прикупљање и достављање неопходних података од овлашћених организација је суштински предуслов за унапређење употребе индикатора у планирању и заштити простора.

Имајући у виду наведене чињенице, ниво планског документа, просторни обухват плана, као и стање животне средине на подручју Плана, кроз израду Извештаја дат је избор основних индикатора који се односе на квалитет ваздуха, воде, земљишта и нивоа буке. Уједно, ово су дефинисани и законски регулисани критеријуми на основу којих је могуће утврдити да ли и у којој мери одређене активности на конкретном простору имају негативан утицај на чиниоце животне средине.

Табела бр. 1: Посебни циљеви стратешке процене са избором индикатора

Посебан циљ	Индикатор
▪ одржавање квалитета ваздуха	▪ учесталост прекорачења дневних граничних вредности за SO ₂ , NO ₂ , PM ₁₀ , O ₃
▪ спречавање загађења вода	▪ Serbian Water Quality Index (SWQI) -Петодневна биолошка потрошња кисеоника БПК ₅ , физичко-хемијски и микробиолошки параметри квалитета вода ▪ нутријенти у водама

▪ спречавање загађења земљишта	▪ површине деградираног земљишта
▪ адекватно поступање са отпадом	▪ укупна количина произведеног отпада
▪ очување биодиверзитета и унапређење предела	<ul style="list-style-type: none"> ▪ диверзитет врста ▪ угрожене и заштићене врсте
▪ очување пољопривредног и шумског земљишта	▪ подручја под пољопривредним или шумским земљиштем
▪ заштита од буке	▪ укупни индикатор буке
▪ развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке)	▪ број мерних места, стање мониторингске мреже

4. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Процена могућих утицаја плана и програма на животну средину, према Закону, садржи следеће елементе:

1. приказ процењених утицаја варијантних решења плана повољних са становишта заштите животне средине са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
2. поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења;
3. приказ процењених утицаја Плана на животну средину са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
4. начин на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине укључујући податке о: ваздуху, води, земљишти, клими, јонизујућем и нејонизујућем зрачењу, буци, биљном и животињском свету, стаништима и биодиверзитету; заштићеним природним добрима; становништву, здрављу људи, градовима и другим насељима, културно-историјској баштини, инфраструктурним, индустријским и другим објектима или другим створеним вредностима;
5. начин на који су при процени узете у обзир карактеристике утицаја: вероватноћа, интензитет, сложеност/реверзибилност, временска димензија (трајање, учесталост, понављање), просторна димензија (локација, географска област, број изложених становника, прекогранична природа утицаја), кумулативна и синергијска природа утицаја.

4.1. Процена утицаја варијантних решења

У оквиру СПУ садржана је и кључна, само концептуално постављена дилема: да ли је за заштиту и одрживи развој планског подручја прихватљивија опција без имплементације плана или опција са пуном применом Плана детаљне регулације. По већини тестираних циљева и индикатора, опција са планом је у значајној предности, чиме се показало да ПГР обезбеђује успешну интеграцију на рационалном и прагматичком нивоу/контексту циљева и активности заштите и социо-економског и културног развоја целог планског подручја, односно модела одрживог развоја. Уважавајући основни циљ израде стратешке процене утицаја који подразумева пре свега заштиту животне средине и обезбеђивање имплементације стратегије одрживог развоја у условима даљег развоја

Законом није јасно прописано која варијантна решења подлежу процени. Имајући у виду законску регулативу у области планирања, уређења простора и изградњи објеката, предвиђа се израда планских варијантних решења. За избор најповољније варијанте уобичајено је да се користе критеријуми засновани на начелима економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости. Другим речима, у пракси се на овај начин до фазе јавних консултација у начелу заузима став о варијантама, тако да се у пракси стратешке процене, по правилу процењују две варијанте, респективно три, и то: (1) прва варијанта да се план не усвоји, односно да не дође до спровођења плана; (2) друга у којој се план усваја и доследно спроводи; и (3) трећа – респективна (алтернативна), у којој се план усваја и спроводи уз подршку других планова, програма, пројеката и инструмената, који су у функцији развоја и заштите. За потребе ове стратешке процене разматрају варијанта нееспровођења и спровођење плана (уз подршку других планова, програма и инструмената).

Варијантна решења Плана детаљне регулације за насељено место Лешница представљају различите рационалне начине, средства и мере реализације циљева плана у појединим секторима развоја, кроз разматрање могућности коришћења одређеног простора за специфичне намене и активности, односно разматрање могућности коришћење различитих простора за реализацију конкретне активности која се планира. Поред тога, треба узети у обзир и варијанте имплементације плана. Укупни ефекти плана, па и утицаји на животну средину, могу се утврдити само поређењем са постојећим стањем, циљевима и варијантним решењима плана. За планове који имају већи степен

неизвесности реализације, метод израде сценарија модела развоја омогућује процену позитивних и негативних ефеката варијантних решења плана.

У процени варијантних решења, процењују се циљеви стратешке процене у односу на секторе развоја у плану детаљне регулације у оквиру два сценарија примене плана: тзв. „реални” у случају да се план усвоји и примењује, тзв. „песимистички” у случају да се план не усвоји и не примењује и тзв. „оптимистички”, по коме се план усваја спроводи уз подршку програма, пројеката и других инструмената. Процена се обавља у складу са изабраним индикаторима за сваки циљ стратешке процене појединачно. Процена је квалитативног карактера и могући су следећи утицаји: (1) укупно позитиван утицај „+”; (2) укупно негативан утицај „-”; (3) неутралан – када нема директног утицаја „0”; (4) нејасан утицај „?”.

Табела бр. 3: Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује)

Циљеви СПУ

1. Одржавање квалитета ваздуха;
2. Спречавање загађења вода;
3. Спречавање загађења земљишта;
4. Адекватно поступање са отпадом;
5. Очување биодиверзитета и унапређење предела;
6. Очување пољопривредног и шумског земљишта;
7. Заштита од буке;
8. Развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке).

Сектор плана	Сценарио развоја	1	2	3	4	5	6	7	8
Техничка инфраструктура и комунална површина	ВАРИЈАНТА 1	-	0	-	-	0	0	0	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+	+
Пољопривредно и шумско земљиште	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	0	+	+	+	+	+	0
Саобраћај	ВАРИЈАНТА 1	0	0	-	0	0	0	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	0	+	+	0	+	+	+
Заштита животне средине	ВАРИЈАНТА 1	0	0	-	0	0	0	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+	+

■ – укупно позитиван утицај, ■ – укупно негативан утицај, 0 – нема директан утицај, ? – или нејасан утицај

4.2. Разлози за избор најповољнијег варијантног решења

На основу одредби члана 15. Закона о стратешкој процени утицаја пореде се варијантна решења и даје приказ разлога за избор најповољнијег решења. Поређена су варијантна решења према циљевима стратешке процене.

Варијантно решење 1 би подразумевало наставак истих активности на локацији, а то је делимично изграђено и уређено земљиште и без развијене водоводне мреже која је неопходна за нормално функционисање становника општине Нова Варош и околних села. Варијантна 1, која се односи на неусвајање, а самим тим и неспровођење Плана детаљне регулације није много повољнија што се

тиче стања квалитета и утицаја на животну средину. Оно је чак неповољније са одређених аспекта области које су третирано кроз циљеве плана вишег реда.

Варијантним решењем 2 које се односи на усвајање и спровођење плана предвиђа развој планског подручја уз примену мера заштите животне средине. Планирано је решавање заштите основних медијума животне средине. Планом детаљне регулације је предложено успостављање система сталног мониторинга параметара квалитета животне средине, унапређење информисања о стању и проблемима заштите животне средине и израда процена утицаја на природу и животну средину свих планираних активности и садржаја.

У варијанти да се ПДР не донесе и да становништво настави да се снабдева водом из локалних извора могу се очекивати негативни ефекти на планском подручју и без ефеката у односу на циљеве стратешке процене утицаја ПДР-а и Плана вишег реда .

У варијанти да се ПДР имплементира могу се очекивати бројни позитивни ефекти у унапређењу и развоју општине, који отклањају већину негативних тенденција, ако се план не би имплементирао. Планско решење засновано је на поставкама и смерницама из стратешких докумената вишег реда: комунално опремање локације, подизање нивоа атрактивности насеља за инвестирање и привлачење нових инвестиција и дефинисање мере којима се штити и унапређује постојеће стање животне средине.

У овој варијанти могу се очекивати и одређени негативни ефекти у одређеним секторима плана, а који су неизбежна цена уређења планског подручја.

Поређење варијантних решења је извршено на основу позитивних и негативних утицаја које би варијантна решења имала у датом простору.

Најприхватљивије решење са аспекта заштите животне средине је оно којим се омогућава примена мера за спречавање негативних утицаја, рационално коришћење природних ресурса, спровођење контроле квалитета животне средине и поштовање еколошких начела и принципа одрживог развоја.

На основу изнетог може се закључити да је варијанта доношења предложеног плана повољнија у односу на варијанту да се план не донесе, како у смислу стварања услова за даљи плански развој подручја у општини Нова Варош, тако и у еколошком погледу.

4.3. Евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења

Стратешка процена утицаја која се ради за ниво Плана детаљне регулације може се само бавити генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења у плану на животну средину, а не појединачним објектима и активностима које се планирају. Ниво детаљности који ће анализирати појединачне објекте и њихове утицаје на животну средину, разматраће се у овиру процена утицаја појединачних објеката на животну средину за објекте за које надлежни орган утврди потребу израде овог документа неопходног за добијање одобрења за изградњу.

Евалуација карактеристика планских решења представља процену утицаја у ужем смислу. У овој фази се обавља евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину. Претходно је потребно извршити селекцију планских решења од значаја за животну средину и класификацију према секторима/сегментима у плану. Евалуација утицаја врши се са циљем да се утврди значај утицаја, према критеријумима из Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. У обзир су узимају следеће карактеристике утицаја:

- врста утицаја,
- вероватноћа да се утицај појави,

- временска димензија односно трајање утицаја, према временском хоризонту Измене и допуне Просторног плана: краткорочни утицаји; средњорочни утицаји; дугорочни утицаји (период после временског хоризонта Измене и допуне Просторног плана)
- учесталост утицаја,
- просторна димензија утицаја.

Наведене карактеристике утицаја су вредноване према врсти Измене и допуне Просторног Плана, како је приказано у следећој табели.

Табела бр. 5: Вредновање карактеристика утицаја

Врста утицаја	Вероватноћа утицаја	Трајање утицаја	Учесталост утицаја	Просторна димензија утицаја
Позитиван	<ul style="list-style-type: none"> Врло вероватан утицај – ВВ 	<ul style="list-style-type: none"> краткорочан – К 	<ul style="list-style-type: none"> повремен – Пу 	<ul style="list-style-type: none"> Локални (Л)
Неутралан	<ul style="list-style-type: none"> утицај вероватан – В 	<ul style="list-style-type: none"> средњорочан – Ср 	<ul style="list-style-type: none"> средње учестао – СУ 	<ul style="list-style-type: none"> Регионални (Р)
Негативан	<ul style="list-style-type: none"> утицај могућ – МВ 	<ul style="list-style-type: none"> дугорочан – Д 	<ul style="list-style-type: none"> сталан – Ст 	<ul style="list-style-type: none"> Национални (Н) Прекогранични (П) Међународни (М)

У складу са врстом планског документа, карактеристикама планског подручја и стањем животне средине, изабране су карактеристике које одређују стратешки значајан утицај и то:

- могућ, вероватан и врло вероватан утицај;
- краткорочан, средњорочан и дугорочан утицај;
- повремен, средње учестао и сталан утицај;
- локални утицај, регионални.

Евалуација утицаја вршена је за изабране концепте и решења стратешког нивоа, квалитативно-описно, на основу чега је припремљена коначна матрица која показује одрживост Плана.

Евалуација утицаја је у збирној табели приказана коришћењем одговарајућих боја (зелена за позитивне утицаје, црвена за негативне, бела за неутралне) а интензитетом боје значај утицаја, према броју карактеристика које су дефинисане као значајне (постојање једне или две карактеристике) и врло значајне (три или четири карактеристике), како је приказано у следећој табели.

Врста/значај утицаја	Стратешки значајан утицај (једна или две карактеристике)	Стратешки веома значајан утицај (три или четири карактеристике)
Позитиван		
Негативан		
Неутралан		

Збирна матрица утицаја Плана детаљне регулације II фазе система за водоснабдевање Нове Вароши и успутних насеља са изворишта Ћурчића врело, деоница Божетићи - Комарани на животну средину приказана је табеларно.

Табела бр. 6: Матрице процене утицаја

Циљеви СПУ

1. Одржавање квалитета ваздуха;
2. Спречавање загађења вода;
3. Спречавање загађења земљишта;
4. Адекватно поступање са отпадом;
5. Очување биодиверзитета и унапређење предела;
6. Очување пољопривредног и шумског земљишта;
7. Заштита од буке;
8. Развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке).

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8
Комплектирање јавно – комуналне инфраструктуре, изградња водоводне мреже и резервоара Комарани у циљу повећање стандарда комуналних услуга		В/ВВ Д Ст Л	В/ВВ Д Ст Л	В/ВВ Д Ст Л		В/ВВ Д Ст Л	В/ВВ Д Ст Л	В/ВВ Ср/Д СУ Л
Заштита пољопривредног и шумског земљишта		В/ВВ Ср/Д СУ Л	В/ВВ Ср/Д СУ Л	В/ВВ Ср/Д СУ Л	ВВ Ср Пу/СУ Л	В/ВВ Ср/Д СУ Л		
Заштита природних и културних добара	В/ВВ Ср/Д СУ Л	В/ВВ Ср/Д СУ Л	В/ВВ Ср/Д СУ Л	В/ВВ Ср/Д СУ Л	В/ВВ Ср/Д СУ Л		В/ВВ Ср/Д СУ Л	В/ВВ Ср/Д СУ Л

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8
Интегрална заштита природних вредности на територији предметног Плана, заштита животне средине	ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Д Ст Л	ВВ Д Ст Л	В/ВВ Д Ст Л	В/ВВ Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Пу/СУ Л	ВВ Д СУ Л

Горња табела представља приказ вредновања планских решења са аспекта заштите животне средине. Сваки процењени утицај је резултат вишекритеријумског вредновања појединачних планских решења и њиховог утицаја на посебне циљеве стратешке процене утицаја и на основне компоненте животне средине - ваздух, воду и земљиште.

Наведена планска решења углавном имају мали негативан и позитиван утицај на очување квалитета животне средине, док поједина планска решења немају никакав утицај на животну средину.

Утицаји планских решења су локалног карактера. Вероватноћа утицаја планског решења на животну средину је могућа, вероватна или врло вероватна у зависности од планског решења. На овом нивоу плана није било могуће детаљно анализирати свако планско решење и непосредан утицај планираних активности на животну средину јер нису дефинисане све појединости везане за дато планско решење. У случајевима где је процењено да може доћи до негативног утицаја потребно је предузети одговарајуће мере заштите.

4.4. Кумулативни и синергијски утицаји

На основу одредаба члана 15. Закона о стратешкој процени, стратешка процена обухвата и процену кумулативних и синергијских ефеката. Теоријски је могуће да се јаве интеракције међу мањим утицајима како планских решења, тако и појединачних објеката и активности на планском подручју. Примера ради, кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат (загађивање ваздуха, вода или пораст нивоа буке).

Синергијски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

Позитивни кумулативни и синергијски ефекти планских решења очекују се превасходно у погледу побољшања квалитета живота околног становништва, обзиром да ће имати функционалан систем водоснабдевања.

На основу анализе локације и карактеристика планског обухвата, услова непосредног и ширег окружења, може се закључити да реализације водоводне мреже неће изазвати негативне кумулативне ефекте по животну средину и здравље становништва и корисника простора.

5. ОПИС МЕРА ЗА ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ ОПШТЕ МЕРЕ У ТОКУ ИЗГРАДЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ ОБЈЕКТА

Заштита животне средине подразумева поштовање свих општих мера заштите животне средине и природе и прописа утврђених законском регулативом. У том смислу се, на основу анализаног стања животне средине у планском подручју и његовој околини и на основу процењених могућих негативних утицаја, дефинишу мере заштите.

Концепција заштите животне средине у обухвату Плана детаљне регулације заснива се на усклађивању потреба развоја и очувања, односно заштите његових ресурса и природних вредности на одржив начин, тако да се садашњим и наредним генерацијама омогући задовољење њихових потреба и побољшање квалитета живота.

• МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА

Очување квалитета ваздуха на планском подручју и успостављање вишег стандарда квалитета ваздуха оствариће се применом следећих правила и мера заштите:

- ❖ унапређење квалитета ваздуха обезбедити даљим развојем заснованом на рационалнијој употреби енергије и повећању енергетске ефикасности;
- ❖ реконструкција саобраћајница мора бити заснована на строгим еколошким принципима према европским стандардима,
- ❖ уколико дође до реконструкције постојећих саобраћајница током летњих месеци посебну пажњу усмерити ка смањењу запрашености честицама грађевинског отпада местимичним заливањем површина на којима је депонован грађевински шут и остали отпад,
- ❖ неопходна је стална едукација и подизање еколошке свести о значају квалитета ваздуха и животне средине.

• МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДА

Приоритетне активности са становишта заштите вода у наредном планском периоду односиће се на адекватну заштиту вода што ће се остварити применом следећих мера заштите:

- ❖ обавезна је континуирана контрола квалитета воде за пиће
- ❖ обавезна је изградња водоводне мреже изграђене од полиетиленских цеви минималног пречника нових примарних цевовода од Ø225mm, односно минималног пречника секундарне мреже од Ø90mm,;
- ❖ у циљу спречавања, односно смањења утицаја планираних садржаја на чиниоце животне средине потребно је: пројектовање, изградњу и коришћење водоводне мреже извршити у складу са важећим техничким нормативима и стандардима прописаним за ту врсту објекта; посебно поштовати све опште и посебне санитарне мере и услове прописане Законом о санитарном надзору („Службени гласник РС”, број 125/04);
- ❖ у циљу спречавања, односно смањења утицаја планираних садржаја на чиниоце животне средине потребно је пројектовање техничких решења изградње водоводне мреже прилагодити постојећим геотехничким и хидрогеолошким условима тла у циљу обезбеђивања несметаног природног дренажа подземних вода; специфична техничка решења применити посебно у случајевима геотехнички и хидролошки осетљивих зона у терену дуж трасе водова;
- ❖ у циљу спречавања, односно смањења утицаја планираних садржаја на чиниоце животне средине потребно је избор материјала за изградњу водова извршити у складу са обавезом да се спречи свака могућност неконтролисаног изливања и исцуривања у околни простор, што подразумева адекватну отпорност водова и прикључака на све механичке и хемијске утицаје, корозију, укључујући и компоненту обезбеђења одговарајуће дилатације

- (флексибилности), а због могуће геотехничке повредљивости геолошке средине у подлози цевовода (слегање, течење, клижење, бубрење материјала и др.);
- ❖ у циљу спречавања, односно смањења утицаја планираних садржаја на чиниоце животне средине потребно је пројектно техничком документацијом посебно обрадити случај удеса и прописати одговарајуће мере које се односе на мере превенције, приправности и одговора на удес као и отклањање последица удеса;
 - ❖ изградњу саобраћајних површина (интерне саобраћајнице, паркинзи и сл.) вршити са водонепропусним материјалима отпорним на нафту и нафтне деривате и са ивичњацима којима ће се спречити одливање воде са саобраћајаних површина на околну земљиште приликом њиховог одржавања или за време падавина;
 - ❖ забрањено је упуштање загађених и потенцијално загађених атмосферских и свих отпадних вода, без претходног третмана до нивоа за захтевану класу водотокова, према Уредби о категоризацији водотока и Уредби о класификацији вода и забраном депоновања било каквог отпада у приобаљу
 - ❖ техничком документацијом дефинисати елементе функционисања објекта у условима високих подземних-вода, тј. дефинисати актуелну коту подземних вода (на локацијама резервоара) и за очекиване утицаје извршити одговарајуће прорачуне стабилности постојећих и планираних објеката;
 - ❖ утврдити деонице на којима је потребно извршити радове на осигурању и обезбеђивању обала водотока или делова корита (водно земљиште) кроз које се води траса цевовода. У том циљу, ради очувања и одржавања водних тела површинских и подземних вода и заштитних и других водних објеката, спречавања погоршања водног режима, обезбеђења пролаза великих вода и спровођења одбране од поплава, члановима број 133,134, 135,136.и 137. ЗОВ-а су дефинисане забране и ограничења, права и обавезе власника и предузимање мера корисника водног земљишта и водних објеката;
 - ❖ водно земљиште (поплавно и инундационо подручје) може се користити, без претходно издатих водних услова, само као пашњак и ливада. Посебно је недопустиво затварати протицајни профил због повећања грађевинског земљишта;
 - ❖ све ризике и штете настале као последица штетног дејства подземних и површинских вода сноси инвеститор
 - ❖ забранити упуштање било каквих вода у напуштене бунаре или на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама
 - ❖ неопходно је пре било каквих бушења, тј. истражних радова урадити сву потребну техничку документацију, уз сагласност надлежних институција

• МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗЕМЉИШТА

Заштита земљишта спроводиће се применом правила и мера заштите:

- ❖ обавезно је спровести систематско/периодично праћење квалитета земљишта;
- ❖ редовним одржавати зеленило и слободне необрађене површине, сузбијати и контролисати амброзију;
- ❖ обавезно је максимално очување и заштита околног земљишта, високог зеленила и вреднијих примерака дендрофлоре (појединачна стабла, као и групе стабала). Стабла у близини трасе обезбедити од оштећења која могу настати услед манипулације грађевинских машина, транспортним средствима или складиштењем опреме и инсталација;
- ❖ уколико дође до евентуалне сече одраслих, вредних примерака дендрофлоре, неопходно је прибавити сагласност надлежних институција за извођење радова како би се уклањање вегетације свело на најмању могућу меру око саме канализационе мреже;
- ❖ забрањено је неконтролисано депоновање свих врста отпада;

- ❖ уз дефинисање технологије извођења земљаних радова одредити и место одлагања вишка материјала из ископа. Није дозвољено одлагање овог материјала у постојеће стараче, канале или на обалу, насип и корито водотокова.
- ❖ обавезна је санација или рекултивација свих деградираних површина. Уз сагласност надлежне комуналне службе, предвидети локације на којима ће се трајно депоновати неискоришћени геолошки, грађевински и остали материјал, настао предметним радовима;
- ❖ предлаже се коришћење ЛЕД светиљки као еколошки прихватљивијих светиљки у јавној расвети.

• МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ

Заштита од буке у животној средини засниваће се на спровођењу следећих правила и мера заштите:

- поштовањем граничних вредности о дозвољеним вредностима нивоа буке у животној средини у складу са прописима;
- подизањем појасева заштитног зеленила и техничких баријера на најугроженијим локацијама.

• МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЕКОЛОШКЕ МРЕЖЕ

Еколошку мрежу чине:

- 1) еколошки значајна подручја;
- 2) еколошки коридори који повезују еколошки значајна подручја на простору Републике Србије,
- 3) заштитна зона тамо где је потребна да штити еколошки значајна подручја и еколошке коридоре од могућих штетних спољних утицаја.

У еколошки значајна подручја спадају просторне целине на којима се налазе: одређена подручја дефинисана на основу међународних програма за идентификацију значајних подручја за птице (ИБА), биљке (ИПА) и дневне лептире (ПБА);

Еколошком мрежом управља се на начин који обезбеђује очување повољног стања осетљивих, ретких, угрожених и типова станишта од посебног значаја за очување и популација строго заштићених и заштићених дивљих врста, од националног и међународног значаја, као и одржање и унапређење функционалне и просторне повезаности њених делова.

Под управљањем еколошком мрежом подразумева се управљање појединачним еколошки значајним подручјима и еколошким коридорима, ради одржавања и унапређивања функционалне целовитости еколошке мреже.

Заштита еколошке мреже обезбеђује се спровођењем прописаних мера заштите ради очувања биолошке и предеоне разноврсности, одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара и унапређења заштићених подручја, типова станишта и станишта дивљих врста у складу са законом којим се уређује заштита природе, и другим прописима, као и актима о проглашењу заштићених подручја и међународним уговорима.

- ❖ забрањено је уништавање и нарушавање станишта као и уништавање и узнемиравање дивљих врста;
- ❖ забрањена је промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, тршњаци итд.)
- ❖ забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора;
- ❖ планирањем намене површина, као и активним мерама заштите очувати и унапредити природне и полуприродне елементе коридора у складу са предеоним и вегетацијским карактеристикама подручја;

- ❖ стимулисати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређивању биодиверзитета;
- ❖ предузети мере којима се обезбеђују спречавање, односно смањење, контрола и санација свих облика загађивања;
- ❖ унапредити еколошке коридоре унутар грађевинских подручја успостављањем континуитета зелених површина чија структура и намена подржава функције коридора;
- ❖ на местима укрштања еколошких коридора са елементима инфраструктурних система који формирају баријере за миграцију врста, обезбедити техничко-технолошка решења за неометано кретање дивљих врста;
- ❖ изван зоне становања насеља забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за воду на растојању мањем од 50 m од обале стајаћих вода, односно линије средњег водостаја водотока.

• МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗА ЗАШТИТНУ ЗОНУ

- ❖ зоналним распоредом урбано-руралних садржаја, применом одговарајућих техничко-технолошких и других решења елиминисати или ублажити негативне утицаје на живи свет;
- ❖ забрањено је обављање активности које могу довести до продирања и ширења инвазивних врста из окружења;
- ❖ приликом коришћења природних ресурса потребно је обезбедити очување хидролошког режима неопходног за функционалност еколошки значајног подручја и/или еколошког коридора;
- ❖ стимулисати подизање заштитног зеленила дуж граница еколошког коридора у складу са потребама врста и станишних типова подручја.

• ЗАШТИТА ОД НЕЈОНИЗУЈУЋЕГ ЗРАЧЕЊА

По природи технолошког процеса, у току редовног рада, у трафостаницама и преносним системима (кабловима под напоном), постоје електрична и магнетна поља као вид нејонизујућег зрачења, које се стварају провођењем наизменичне електричне струје у надземни проводницима, а зависе од висине напона, јачине струје и растојања. Такође, ова зрачења се могу јавити и у антенским стубовима и репетиторима мобилне телефоније.

По међународним стандардима прописани су следећи критеријуми:

- дозвољена ефективна вредност електричног поља унутар електроенергетских објеката или у близини надземних водова којем може бити повремено изложено особље на пословима одржавања објеката износи $E_{eff} = 10 \text{ kV/m}$,
- дозвољена ефективна вредност магнетне индукције унутар електроенергетских објеката или у близини надземних водова којој може бити повремено изложено особље на пословима одржавања објеката износи $B_{eff} = 500 \text{ } \mu\text{T}$.

Услови и мере заштите природних добара и непокретних културних добара и заштите природног и културног наслеђа, животне средине и живота и здравља људи

Услови и мере заштите природних добара

За потребе израде Плана Министарство заштите животне средине издало је услове број 353-02-03506/2023-04 од 7.11.2023. године.

На основу Стручне основе број 03 020-3612/2 од 3.11.2023. године издате од стране Завода за заштиту природе Србије, Просторним Планом подручја посебне намене Специјалног резервата

природе „Увац” („Службени гласник РС”, број 83/10) и у складу са, Планом управљања Специјалног резервата природе „Увац” 2023. - 2032, као и увидом у достављену документацију, забрањује се планирање и извођење било каквих радова и активности, (режим заштите 1 степена- локалитет „Павловића брод” дефинисаном координатама у табели) као ни користити овај простор за пролаз и прилаз током извођења радова и активности наведених у захтеву ван овог простора.

	X	Y
1	4810617,636	7413994,410
2	4810495,398	7413969,803
3	4810301,723	7413767,397
4	4810502,542	7413642,778
5	4810420,785	7413564,990
6	4810431,898	7413455,452
7	4810597,792	7413522,127
8	4810624,780	7413672,940
9	4810566,042	7413794,384

За радове и активности ван режима заштите I степена (локалитет „Павловића брод”), издају се следећи услови заштите природе:

1) Планиране намене површина у обухвату Плана морају бити усклађене са наменама одређеним планом вишег реда (Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Увац” („Службени гласник РС”, број 83/10) и Просторни план општине Нова Варош („Службени лист општине Нова Варош”, број 1/12);

2) Функционалним планирањем намена површина и активним мерама заштите, где год је то могуће очувати и унапредити постојеће природне и полуприродне целине у просторном обухвату Плана;

3) Предвидети решавање имовинско-правних односа на катастарским парцелама у обухвату Плана, као и статус шумских површина дефинисан важећим шумским основама;

4) Планом настојати да што мањим габаритима каптажног-захватног објекта добије потребна количина воде;

5) Настојати да се каптажни-захватни објекат не лоцира на самом месту истицања вода на Ђурчића врелу како не би заклањала визуру на врело;

6) Планом настојати да се постигну техничка решења без црпне (црпних) станица на подручју заштићеног природног добра;

7) Потребно је идентификовати и мапирати типове карактера предела, дефинисати циљни квалитет предела и у складу са тим дефинисати постојеће утицаје на предеоне вредности;

8) Предвидети да све инсталације морају бити уземљене, обезбеђене, одговарајуће изоловане како би се спречило, страдање дивљих врста;

9) Планирати да се за радове и активности користи постојећа путна мрежа и избегне уништавање шумских станишта. Уклањање вегетације свести на неопходан минимум;

10) Предвидети да се при изградњи додатних приступних саобраћајница не угрози стабилност терена или изазову процеси ерозије;

11) Планирати даје, након окончања радова на изградњи, обавезна комплетна санација свих деградираних површина, укључујући и озелењавање;

12) За озелењавање, тј. санацију површина које су деградиране предметним активностима, користити искључиво аутохтоне врсте;

13) У случају напуштања предметне локације, односно система за водоснабдевање, инвеститор је обавезан да штоје пре могуће евакуише инсталирану опрему, уклони све објекте и у целини санира локацију и доведе је у првобитно стање;

14) Уколико се током радова наиђе на геолошко-палеонтолошка документа или минералошко-петролошке објекте, за које се претпоставља да имају својство природног добра,

извођач радова је дужан да у року од осам дана обавести Министарство заштите животне средине, као и да предузме све мере заштите од уништења, оштећења или крађе до доласка овлашћеног лица;

15) Посебну пажњу посветити мерама заштите у случају акцидентних ситуација. Предвидети решења којима се обезбеђују неопходни услови за брзу и ефикасну противпожарну заштиту (противпожарни пут, хидрантска мрежа и сл.);

На подручју Плана детаљне регулације II фазе система за водоснабдевање Нове Вароши и успутних насеља са изворишта Ђурчића врело, деоница Божетићи - Комарани забрањено је:

1) Уношење инвазивних биљних врста за потребе пошумљавања. Инвазивне (агресивне, алохтоне) врсте у Србији су: *Acer negundo* (јасенолиснијавор или негундовац), *Amorpha fruticosa* (багремац), *Robinia pseudoacacia* (багрем), *Ailanthus altissima* (кисело дрво), *Fraxinus americana* (амерички јасен), *Fraxinus pennsylvanica* (пенсилвански јасен), *Celtis occidentalis* (амерички копривић), *Ulmus pumila* (ситнолисни или сибирски брест), *Prunus padus* (сремза), *Prunus serotina* (касна сремза);

2) Свих облика загађивања.

Просторни обухват плана се налази у обухвату еколошки значајног подручја „Увац и Милешевка” - еколошке мреже Републике Србије, према Уредби о еколошкој мрежи, са Међународно и национално значајним подручјем за птице (ИБА) „Увац” и Емералд подручјем „Увац”, као и оквиру Потенцијалних станишта NATURA 2000 pSCIs „Увац” и NATURA 2000 pSPAs „Увац” у складу са прописима Европске уније - Директивом о стаништима (Директива о очувању природних станишта и дивљих биљних и животињских врста/ Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora). Ова подручја су идентификована у складу са обавезама Републике Србије у процесу приступања Европској унији и она значајно доприносе одржавању или обнављању у повољном статусу заштите природних станишних типова и/или врста, и доприносе кохерентности европске еколошке мреже Натура 2000.

Услови и мере заштите непокретних културних добара и културно-историјско наслеђе

На основу документације Завода за заштиту споменика културе Краљево, услова: бр. 1561/2 од 29.12.2023. године констатовано је да се у обухвату Плана налази следеће културно добро:

- ❖ Црква свете Тројице у Божетићима - манастир Дубница, Решење о утврђивању Цркве свете Тројице у Божетићима (манастир Дубница) за споменик културе број 42 од 11. фебруара 1974. године донето од стране Завода за заштиту споменика културе Краљево.
- Прописује се мера континуираног археолошког праћења на кат. парцелама: 958/3, 958/4, 1779/3, 1789/1, 1789/4 КО Божетићи.
- Континуирано праћење подразумева присуство археолога током свих радних сати машина.
- Археолошко праћење на територији Србије могу изводити установе заштите (за територију општине Нова Варош Народни музеј у Ужицу или Завод у Краљеву), као и научне установе (институти или Филозофски факултет у Београду).
- Установа која врши археолошко праћење је дужна да Заводу достави извештај о резултатима надзора како би се утврдило да ли постоји потреба за издавањем додатних услова заштите
- Уколико се уочи постојање археолошког материјала Извођач и лице које врши праћење су дужни да предузму мере заштите како налаз не би био уништен и оштећен и да обавести Инвеститора и Завод. Писменим путем (на доступне мејлове) у току истог дана неопходно је

о налазу обавестити Завод. Стручна екипа Завода ће у што краћем року изаћи на терен и утврдити да ли постоји потреба да издавањем додатних мера.

- Додатне мере могу подразумевати обуставу радова и извођење заштитних археолошких истраживања на угроженој зони.
- Инвеститор је дужан да обезбеди средства за праћење радова, истраживање, чување, публикавање и излагање добара које ужива претходну заштиту које се открије приликом изградње до предаје добра на чување овлашћеној институцији заштите.
- Уколико се приликом радова наиђе на грађевинске остатке од интереса за Републику Србију, надлежни Завод ће у договору са Републичким заводом и надлежним Министарством културе изградити мере техничке заштите откривених остатака.

На самим границама Плана смештена су два простора са археолошким материјалом:

- ❖ археолошки локалитет Црквине, Комарани - кат. парцела 525 (наслања се на парцелу 2164 КО Комарани)
- ❖ археолошки локалитет Грчко гробље, Комарани - кат. парцела 1508/1 КО Комарани (наслања се на парцелу 2164 КО Комарани)
- Забрањује се извођење радова на наведеним парцелама без прибављања посебних услова од стране Завода у Краљеву, као територијално надлежне установе заштите.
- Забрањује се депоновање материјала на наведеним парцелама, као и прављење привремених или сталних депонија.

У складу са природом археолошких локалитета као дела културног наслеђа које се налази под земљом и често није видљиво на површини терена за цео обухват Плана прописују се одредбе Закона о културном наслеђу чланови 30 и 31, а у вези са члановима 109 и 110 Закона о културним добрима:

- ако се у току извођења радова наиђе на археолошки локалитет или предмете извођач радова је дужан да без одлагања обустави радове и обавести надлежну установу заштите и очувања културног наслеђа (Завод у Краљеву) и предузме мере да се налаз не уништи и да се сачува на месту и положају у коме је откривен.
- уколико постоји опасност оштећења Завод може привремено обуставити радове док се на основу закона не утврди да ли је непокретност има својства културног добро.
- Претходна заштита археолошких локалитета (евидентираних и неевидентираних) односно археолошког подручја, је трајна.
- Инвеститор је дужан да обезбеди средства за истраживање, чување, публикавање и излагање добра које ужива претходну заштиту, које се открије приликом земљаних радова, до предаје добра на чување овлашћеној установи заштите.

Уколико се приликом археолошких истраживања наиђе на грађевинске остатке од интереса за Републику Србију, надлежни Завод ће у договору са Републичким заводом и надлежним Министарством културе изградити мере техничке заштите откривених остатака.

У току својих редовних активности Завод у Краљеву може извршити упис нових добара која уживају претходну заштиту о чему ће обавестити надлежно одељење за урбанизам.

Надзор над спровођењем мера врши Завод у Краљеву ко територијално надлежна служба заштите. Завод има права да обустави радове уколико утврди да се они не изводе у складу са условима.

6. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

Према члану 16. Закона о СПУ извештај о стратешкој процени садржи разрађене смернице за планове или програме на нижим хијерархијским нивоима које обухватају дефинисање потребе за израдом стратешких процена и процена утицаја пројеката на животну средину, одређују аспекте заштите животне средине и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину планова и програма нижег хијерархијског нивоа.

У детаљнијој планској разради, организацији и уређењу (што се ради на нивоу плана детаљне регулације) извршено је вредновање капацитета простора у односу на одговарајуће делатности и активности која се планирају на њему. На тај начин је извршена еколошка валоризација простора и прописане су мере којима се обезбеђује заштита околине од загађења.

У поступку даље разраде планског документа, у складу са Законом о процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр.135/04 и 36/09) и Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр.114/08) инвеститори су дужни да се обрате надлежној управи за послове заштите животне средине који ће одлучити о потреби израде Процене утицаја на животну средину, односно донети Решење о потреби изради или ослобађању од израде студије Процене утицаја.

Стратешком проценом Плана детаљне регулације обухваћени су утицаји Плана на животну средину и припремљене мере и решења заштите животне средине које су у потпуности интегрисане у Нацрт плана. Препорука је да се стратешке процене на нижим хијерархијским нивоима не морају радити јер су овом стратешком проценом ти утицаји већ обрађени.

7. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Успостављање система мониторинга један је од приоритетних задатака како би се све предложене мере заштите животне средине у планском обухвату могле успешно имплементирати у пракси. Програм праћења стања животне средине у току спровођења плана садржи, према Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр.135/04 и 88/10), следеће ставке:

1. опис циљева плана и програма;
2. индикаторе за праћење стања животне средине;
3. права и обавезе надлежних органа; и
4. поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја.

Програм праћења стања животне средине може бити саставни део постојећег програма мониторинга који обезбеђује орган надлежан за заштиту животне средине.

7.1. Опис циљева плана и програма

Опис циљева Плана, општих и посебних, детаљније је наведен у поглављу 3.1. овог Извештаја па ће се више пажње посветити циљевима Програма праћења стања животне средине.

Основни циљ формирања мониторинг система је да се обезбеди, поред осталог, правовремено реаговање и упозорење на могуће негативне процесе и акцидентне ситуације, као и потпунији увид у стање елемената животне средине и утврђивање потреба за предузимање мера заштите у зависности од степена угрожености и врсте загађења. Потребно је обезбедити континуирано праћење стања квалитета животне средине и активности у простору чиме се ствара могућност за њеним рационалним управљањем.

Према Закону о заштити животне средине, јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине у складу са овим и посебним законима. Према члану 69. наведеног Закона, циљеви Програма праћења стања животне средине били би:

- обезбеђење мониторинга, дефинисање садржине и начина вршења мониторинга,
- одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга,
- дефинисање мониторинга загађивача,
- успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача и
- увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја.

У оквиру праћења стања животне средине, у складу са Законом и другим прописима, предвиђа се праћење: квалитета воде и контроле функционисања предметне водоводне мреже, у циљу повећања еколошке сигурности, нивоа буке у току изградње водоводне мреже.

7.2. Индикатори за праћење стања животне средине

Систем праћења стања животне средине (ваздух, вода, земљиште, опасне, отпадне и штетне материје, бука) успостављен је следећим правним актима:

- Законом о заштити животне средине ("Сл. гласник РС", бр.135/04, 36/09, 72/09, 43/211- одлука УС, 14/16, 76/2018, 95/18 и 95/18 - др. закон);
- Законом о заштити ваздуха ("Сл. гласник РС", бр. 36/09, 10/13 и 26/21 - др. закон);

- Законом о заштити од буке у животној средини ("Сл. гласник РС", бр. 96/21);
- Законом о водама ("Сл. гласник РС", бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 - др. закон);
- Законом о пољопривредном земљишту ("Сл. гласник РС", бр. 62/06, 65/08 - др. закон, 41/09, 112/15, 80/17 и 95/18 - др. закон);
- Закон о шумама ("Сл. гласник РС", бр. 30/10, 93/12, 89/15 и 95/18 - др. закон);
- Законом о поступању са отпадним материјама ("Сл. гласник РС", бр. 25/96, 26/96- испр. и 101/2005);
- Законом о управљању отпадом ("Сл. гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 14/16 и 95/18 - др. закон);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о заштити природе ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 91/10, 14/2016 и 95/2018 - др. закон и 71/21);
- Правилником о граничним вредностима емисије, начину и роковима мерења и евидентирања података ("Сл. гласник РС", бр. 3 0/97, 35/97 и 67/21);
- Правилником о опасним материјама у водама ("Сл. гласник РС", бр. 31/82 и 46/91);
- Правилником о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода ("Сл. гласник РС", бр. 33/16);
- Уредбом о класификацији вода ("Сл. гласник РС", бр. 5/68);
- Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама за њихово испитивање ("Сл. гласник РС", бр. 23/94);
- Правилником о начину поступања са отпаcima који имају својства опасних материја ("Сл. гласник РС", бр. 12/95 и 77/21);
- Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздуху ("Сл. гласник РС", бр. 6/2016 и 67/2021);
- Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у води и роковима за њихово достизање ("Сл. гласник РС", бр. 67/11 и 48/12, 1/2016);
- Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање ("Сл. гласник РС", бр. 50/12);
- Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравање и штетних ефеката буке у животној средине ("Сл. гласник РС", бр. 75/10)
- Уредбом о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедејационих програма ("Сл. гласник РС", бр. 88/10, 30/18 - др. уредба);
- Правилником о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада ("Сл. гласник РС", бр. 92/10 и 77/21);
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздуху из постројења за сагоревање ("Сл. гласник РС", бр. 6/16 и 67/21);
- Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање ("Сл. гласник РС", бр. 50/12),
- Правилник о националној листи индикатора заштите животне средине ("Сл. гласник РС", бр. 37/2011)

7.3. Праћење стања животне средине

Мониторинг систем за контролу квалитета вода

Неопходно је вршити редован мониторинг квалитета воде за пиће од стране Завода за јавно здравље. Успоставити ефикасан систем мониторинга и контроле функционисања предметне водоводне мреже, у циљу повећања еколошке сигурности.

Мониторинг буке

У току изградње инфраструктурних инсталација, као последица рада грађевинске механизације, може доћи до повећања нивоа буке на локацији која је привременог карактера. Из тог разлога предлаже се мерење буке у условима евентуалног рада већег броја машина истовремено. Мониторинг нивоа буке вршити у току изградње објеката, односно ископа материјала на трасама инфраструктурних мрежа. Уколико се укаже потреба за смањењем нивоа буке, потребно је смањити број машина и опреме који раде истовремено. Мониторинг нивоа буке треба да врши овлашћена организација.

7.4. Права и обавезе надлежних органа

Када су питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине, она произилазе из Закона о заштити животне средине, односно чланова 69-овог Закона. Према наведеним члановима, права и обавезе надлежних органа су:

- a. Влада доноси програм мониторинга за период од две године,
- b. Јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији који мора бити у сагласности са програмом Владе,
- c. Република и јединица локалне самоуправе обезбеђују финансијска средства за обављање мониторинга,
- d. Влада утврђује критеријуме за одређивање броја места и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података.
- e. Мониторинг може да обавља само овлашћена организација. Министарство прописује ближе услове које мора да испуњава овлашћена организација и одређује овлашћену организацију по претходно прибављеној сагласности министра надлежног за одређену област.
- f. Влада утврђује врсте емисије и других појава које су предмет мониторинга загађивача, методологију мерења, узимања узорка, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података,
- g. Државни органи, односно организације и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке из мониторинга достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин,
- h. Влада ближе прописује садржину и начин вођења информационог система, методологију, структуру, заједничке основе, категорије и нивое сакупљања података, као и садржину информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност,
- i. Информациони систем води Агенција за заштиту животне средине,
- j. Министар прописује методологију за израду интегралног катастра загађивача, као и врсту, начине, класификацију и рокове достављања података,
- k. Влада једанпут годишње подноси Народној скупштини извештај о стању животне средине у Републици,
- l. Надлежни орган локалне самоуправе једанпут у две године подноси скупштини извештај о стању животне средине на својој територији,
- m. Извештаји о стању животне средине објављују се у службеним гласилима Републике и јединице локалне самоуправе.

Државни органи, органи локалне самоуправе и овлашћене и друге организације дужни су да редовно, благовремено, потпуно и објективно, обавештавају јавност о стању животне средине, односно о појавама које се прате у оквиру мониторинга емисије и емисије, као и мерама

упозорења или развоју загађења која могу представљати опасност за живот и здравље људи, у складу са Законом о заштити животне средине и другим прописима. Такође, јавност има право приступа прописаним регистрима или евиденцијама које садрже информације и податке у складу са овим законом.

8. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Сврха стратешке процене утицаја на животну средину је благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на стратешком нивоу планирања и програмирања, на принципима одрживог развоја. Стратешка процена се у међународној пракси афирмише доношењем EU Directive 2001/42/EC о процени утицаја на животну средину планова и програма. Доношењем сета закона о заштити животне средине, крајем 2004. године стратешка процена утицаја је уведена у домаћу праксу планирања и програмирања. С обзиром да је релативно кратак период у примени стратешке процене, постоји низ проблема и ограничења, као и утврђивања оптималног методолошког обрасца и приступа. У пракси су у примени 2 основна обрасца: (1) технички и (2) планерски. Технички приступ у основи користи прилагођену методологију процена утицаја пројеката, док се у планерском приступу претежно користе квалитативне –експертске методе из разлога што су планови сложенији од пројеката, баве се стратешким питањима и имају мање детаљних информација о животној средини, заснивају на концепту одрживог развоја и обухватају друштвена и економска питања, тако да није могуће применити математичке моделе у потпуности и са одговарајућим степеном поузданости и учешће већег броја заинтересованих страна и јавности даје процесу стратешке процене специфичан карактер, јер је потребно да се резултати на разумљив начин представе разним друштвеним групама и другим учесницима у процесу израде и доношења.

Процена је извршена коришћењем аналитичке методе стручног мишљења и поређења са другим, сличним врстама утицаја на животну средину. Коришћене су опште научне методе, као и прилагођене методе, технике и модели за потребе обављања стратешких процена. За прелиминарне процене могућих утицаја у аналитичком поступку, коришћено је Упутство ЕУ о процени утицаја пројеката на животну средину.

Општи методолошки поступак који је коришћен приликом израде ове стратешке процене и припреме Извештаја о стратешкој процени састоји се из неколико општих фаза и то:

- (а) скрининг – дефинисања садржаја стратешке процене,
- (б) скопинг – дефинисања обима стратешке процене,
- (в) дефинисање кључних (битних) промена,
- (г) процена у ужем смислу,
- (д) предвиђање последица,
- (ђ) одређивање мера,
- (е) контрола и ревизија,
- (ж) имплементација.

Разрадом наведених фаза потребно је развити и у Извештају представити поступак стратешке процене за План детаљне регулације, што се види у табели која следи.

Табела бр. 6: Поступак стратешке процене за План детаљне регулације

Фазе стратешке процене утицаја	Појединачне активности по фазама
1	2
Фаза 1.: Идентификација других планова и програма од значаја за остваривање циљева заштите животне средине	<ul style="list-style-type: none"> - Идентификација планова, програма, пројеката и других докумената од значаја за План детаљне регулације. - Идентификација циљева и задатака заштите животне средине од значаја за План детаљне регулације (од (интер) националног до локалног) - Спецификација и валоризација кључних проблема

	заштите животне средине и кључних циљева заштите животне средине
Фаза 2: Дефинисање циљева и задатака стратешке процене утицаја	<ul style="list-style-type: none"> - Ревизија постојећих циљева и задатака стратешке процене утицаја из различитих докумената од (интер) националног до локалног нивоа (укључујући међурегионални, регионални и ниво локалне заједнице) - Дефинисање циљева стратешке процене у зависности од планских проблема и одредби регулативе
Фаза 3: Формирање информационе – документационе основе	<ul style="list-style-type: none"> - Идентификација потенцијалних извора информација и података релевантних за стратешку процену - Прикупљање података из различитих извора (подаци добијени од локалних власти и заједнице, анкете, истраживања, теренска истраживања, пописна и друга статистика, подаци доступни преко Интернет мреже, литература и др.) - Обрада података и прављење одговарајућих база података
Фаза 4: Полазне основе стратешке процене утицаја (почетне фазе стратешке процене утицаја у ужем смислу)	<ul style="list-style-type: none"> - Ревизија прикупљених података (анализа и синтеза расположивих података) - Оцена података прикупљених из других докумената (оцена и преузимање – "стечене обавезе") - Оцена стања активности на планском подручју (примена других планова, програма и пројеката) - Оцена имплементације националних и регионалних стратегија, планова, програма и пројеката - Идентификација могућих тешкоћа - Оцена валидности аналитичко-информационе грађе - Прелиминарна оцена општег стања животне средине
Фаза 5: Дефинисање индикатора	<ul style="list-style-type: none"> - Ревизија и анализа доступних података, анализа полазних основа и прелиминарна процена трендова - Дефинисање и развој индикатора од значаја за стратешку процену, корелација између индикатора, циљева и задатака између Плана детаљне регулације и стратешке процене утицаја
Фаза 6: Ревизија индикатора, циљева и задатака	<ul style="list-style-type: none"> - Синтеза интерних ревизија претходних фаза, редефинисање циљева, задатака и прилагођавање расположивим подацима. Редифиниција индикатора
Фаза 7: Идентификација проблема заштите животне средине / питања одрживости	<ul style="list-style-type: none"> - Ревизија (претходних) радних верзија План детаљне регулације - Усклађивање План детаљне регулације са осталим конвенцијама плановима, програмима и пројектима од значаја за заштиту животне средине

Ова стратешка процена је у складу са општом препоруком истовремености, тако да је ова стратешка процена рађена у току израде Плана детаљне регулације II фазе система за водоснабдевање Нове Вароши и успутних насеља са изворишта Ћурчића врело, деоница Божетићи – Комарани. Тиме су се ова два поступка у интерактивном процесу међусобно допуњавала.

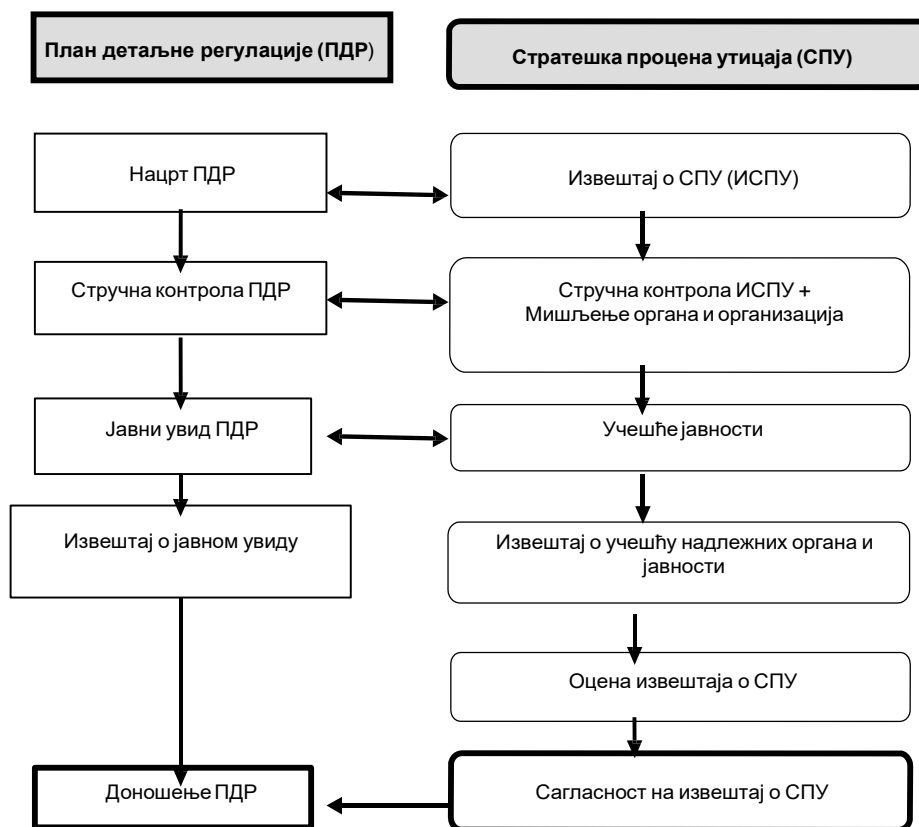
У процесу израде стратешке процене утицаја на животну средину предметног плана успостављена је сарадња са заинтересованим органима и организацијама, надлежним органом за животну средину, уз чију свесрдну помоћ и труд се дошло до важних података и неопходне документације.

Основну тешкоћу у спровођењу стратешке процене и изради Извештаја о стратешкој процени представљао је недостатак званичне, детаљно прописане јединствене методологије, на нивоу правилника. Такође, проблем је био и у раздвајању питања која су у домену (детаљне) процене утицаја на животну средину од стратешке процене утицаја. Европске препоруке су да стратешка процена не треба да улази у детаљну квантификацију јер је њена суштина у вредновању и поређењу алтернатива/опција са аспекта могућих значајних утицаја на животну средину, а нагласак је, када се ради о карактеру утицаја, на кумулативним и синергијским ефектима, да се спроводи једино за програме и планове јавног карактера итд.

9. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Члан 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који могу да дају своје мишљење у року од 30 дана. Пре упућивања захтева за добијање сагласности на извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему Плана обезбеђује учешће јавности у разматрању извештаја о стратешкој процени (члан 19). Орган надлежан за припрему Плана обавештава јавност о начину и роковима јавног увида у садржину извештаја и достављање мишљења, као и времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења плана.

Учешће надлежних органа и организација обезбеђује се писменим путем и путем презентација и консултација у свим фазама израде и разматрања стратешке процене. Учешће заинтересоване јавности и невладиних организација обезбеђује се путем средстава јавног информисања и у оквиру јавног излагања Плана. Орган надлежан за припрему плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности који садржи сва мишљења о СПУ, као и мишљења изјављених у току јавног увида и јавне расправе о плану. Извештај о СПУ доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. Оцењивање се врши према критеријумима из прилога II закона. На основу ове оцене орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на извештај о СПУ у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање. После прикупљања и обраде свих мишљења орган надлежан за припрему плана доставља Нацрт Плана заједно са извештајем о СПУ надлежном органу на одлучивање.

Графикон: Схема поступка одлучивања о Извештају о СПУ

10. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Заштита животне средине у **Плану** разматрана је у оквиру планског документа, али и у склопу Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину. Примењена методологија је описана у претходном поглављу и сагласна је са претпоставкама које су дефинисане у оквиру Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину којим се дефинише садржина Извештаја.

На основу процене стања животне средине на подручју Плана потенцијални проблеми заштите животне средине су заправо привременог карактера и фокусирани су на изградњу водоводне мреже: загађеност земљишта, сакупљање и привремено складиштење отпада. Такође, удесне ситуације и изненадне неочекиване појаве су минималне.

На основу категоризације животне средине, дефинисане су мере заштите животне средине у складу са праксом процене утицаја урбанистичких планова на животну средину.

На основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине наведених у плановима и стратегијама за потребе израде овог Извештаја дефинисани су општи циљеви стратешке процене.

Стратешка процена утицаја је интегрисана у План детаљне регулације у поступку израде Плана, а у циљу заштите природних вредности и животне средине, као и оптимизације управљања простором и ресурсима, како би се планиране намене, објекти и садржаји реализовали на одржив и еколошки прихватљив начин.

Реализацијом Плана, тј. усвајањем и спровођењем предложених планских решења ће се постићи више позитивних утицаја. Усвајањем и спровођењем предложених планских решења може проузроковати незнатни број негативних утицаја на стање животне средине:

Може се закључити да је варијанта доношења нацрта Плана повољнија у односу на варијанту да се План не донесе, како у смислу стварања услова за даљи плански развој подручја, тако и у еколошком погледу.

Стратешка процена утицаја Плана детаљне регулације (Извештај о Стратешкој процени утицаја Плана на животну средину) представља саставни део Плана.

Obradivač:	Drina Projekt doo iz Ljubovijje
Odgovorni urbanista-planer:	Miladin Milanović, dipl.inž.arh.
Broj licence:	IKS: 200 1420 13, 300 6986 04
Potpis:	
Naziv i oznaka dela projekta:	Strateška procena uticaja na životnu sredinu
Mesto i datim:	Ljubovija, 03.2024. godine